

Nr 13.

Ankom till Riksdagens kansli den 28 februari 1911 kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående lagstiftning till förhindrande af svek vid handel med hästar m. m.

Uti en inom Andra kammaren väckt, till lagutskottet hänvisad motion, nr 98, hafva herrar *Z. Åslund* och *C. J. Öberg* anfört följande:

»Med afseende på handel med kreatur äger handelsbalkens kap. 1, § 1 tillämpning, i det härom är stadgad följande:

»Köp bör ske utan tvång eller list med säljarens och köparens goda ja och samtycke. — Sker det annorledes; vare ogildt.»

Ser man likväl till huruledes det i själfva verket plägar gå till vid handel med kreatur och i all synnerhet vid handel med hästar, företrädesvis af s. k. yrkesskojare, skall man snart finna att i ett stort antal fall lagens bokstaf icke blott icke följes, utan att fastmer ofta vid sådan handel det liksom hör till regeln att största möjliga list skall användas. — Så till exempel på den unga hästen, som ännu ej fällt alla mjölkframtänderna, brytas dessa bort, på det att hästen skall se äldre ut, och på gamla hästar inbrännas i framtänderna »kärnor» för att gifva dem sken af att vara yngre än de i verkligheten äro. — Otaliga exempel skulle kunna anföras huruledes dessa hästhandlare kunna gå till väga för att dels göra sin vara begärlig, dels söka öfverskylla eller bortförklara de fel, hvarmed den salubjudna hästen är behäftad. Kan likväl köparen efter köpets afslutande leda i bevis att säljaren förtegat detta, så är denna enligt handelsbalkens kap. 1, § 4 skyldig att återtaga hästen, återbetala försäljningssumman, ersätta all skada samt dessutom böta. Men huru ofta lyckas man verk-

ligen anskaffa ett dylikt bevis? Ännu besvärligare ställer sig saken, då det handlar om ett s. k. förborgadt fel, d. v. s. ett sådant, som hvarken säljare eller köpare tidigare blifvit varse. Här måste det nämligen bevisas, att det förborgade felet verkligen förefanns vid tiden för köpets afslutande. I den svenska lagstiftningen saknas för dylika fall hvarje stadgande om s. k. återgångsfel. I flera främmande länder finnas däremot bestämmelser, att vid sådana sjukdomar som koller, kvieckdrag, starr m. fl. säljaren är skyldig att inom en viss tid, olika vid de olika sjukdomarna och olika i de skilda länderna, återtaga häst, som visar sig vara behäftad med någon dylik åkomma. Genom dessa stadganden erhåller den hästköpande allmänheten åtminstone någon garanti mot svek vid hästhandel. Den mest motbjudande formen vid hästhandel är likväl handeln med öfveråriga, uttjänta, orkeslösa eller i öfrigt värdelösa hästskreatur. Den bedrifves af kringresande tattare och mindre hederliga hästhandlare. Den sker företrädesvis på eller i samband med hästmarknaderna och oftast i form af byteshandel. Icke så sällan operera två eller flera dylika personer tillsammans för att så mycket säkrare kunna få den köpare, som ger sig i handel med dem, i sitt våld. Vid detta slags handel spelar vidare »köpskålen» en stor roll, och när den lurade slutligen kommer till insikt om hvad slags köp eller byte han gjort, blir det ytterst hästen, som får sitta emellan för den nye husbondens dumhet eller godtrogenhet.

Att alla dessa skildrade missförhållanden äro till stor skada för den alltid berättigade ärliga hästhandeln är också uppenbart.

Det är vidare i synnerhet inom vissa delar af vårt land mycket vanligt, att, då en för hög ålder eller på grund af fel eller lyten kasserad häst säljes till slakt, hästslaktaren icke drager sig för att antingen själf använda djuret till arbete så länge som möjligt, eller ock låta djuret komma ut i den allmänna handeln. Det är en ytterst sorglig lott, som vid tilltagande ålder månget förut värdefullt hästskreatur går till mötes. Mångfaldiga äro de tillfällen, då grymt, men med nu gällande lagstiftning svåråtkomligt djurplågeri bedrifves mot öfveråriga hästar. En afsevärd förbättring i dessa missförhållanden skulle likväl kunna vinnas, om hvarje häst exempelvis före utgången af sitt första lefnadsår försåges med ett outplånligt, lätt iakttagbart kännemärke, som angåfve djurets ålder, och om det vidare stadgades, att häst, som vore öfver 18 år, icke finge försäljas utan medgifvande af vederbörande myndighet. Hvem denna vederbörande myndighet bör vara, om — exempelvis på landsbygden — kommunalnämnden eller den nämnd, som har till uppgift att uttaga hästar för krigsmaktens ställande på krigsfot, eller möjligen någon annan myndighet kan vara därtill bäst skickad,

anse vi oss icke kunna afgöra, utan torde en följande utredning få lämna svar på denna fråga.

Med anledning af hvad sålunda anförts, få vi, under framhållande af de oeffterrättliga förhållanden, som för närvarande göra sig gällande vid handel med hästar inom vårt land, och under betonande af att för minskande af tillfällena till bedrägligt förfarande vid dylik handel och framför allt för minskande af djurplågeri det är nödvändigt att något göres från statsmakternas sida, hemställa,

att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda, hvilka lagstiftningsåtgärder böra vidtagas i syfte att förhindra svek vid handel med hästar samt handel med öfveråriga, till användning i körslor värdelösa hästskreatur, äfvensom för Riksdagen framlägga det förslag, hvartill utredningen kan föranleda.»

Lagen om köp och byte af lös egendom den 20 juni 1905, hvarigenom upphäfts de flesta i 1 kap. handelsbalken af 1734 års lag meddelade bestämmelser om köp, upptager under rubriken »om fel eller brist i godset» en del stadganden i detta hänseende, hvilka gälla all lös egendom. Bland de genom sagda lag upphäfdade bestämmelser är äfven den, som lämnades i 4 § nämnda kapitel i handelsbalken om frestetid af tre dygn vid köp af häst, hvartill motsvarighet saknas i lagen om köp och byte, däri icke upptagits några bestämmelser, som hafva särskildt afseende å kreatur eller eljest å visst varuslag.

*Utskottets
yttrande.*

Om kreatursköp gälla alltså för närvarande samma bestämmelser som om annat köp. Dessa bestämmelser, för så vidt nu är i fråga, innehållas hufvudsakligen i 42, 45, 47, 48, 52, 53 och 57 §§ i berörda lag om köp och byte. Hvad särskildt angår svek vid kreatursköp, äro därjämte såsom eljest i förekommande fall strafflagens bestämmelser om bedrägeri tillämpliga.

I det svenska kommittébetänkande, som ligger till grund för omfördämda lag om köp och byte, erinrades beträffande kreatursköp, att vissa främmande lagstiftningar därom innehålla särskilda bestämmelser. Hvad som i synnerhet utmärker dessa vanligen mycket detaljerade bestämmelser är, att för hvarje slag af kreatur uppställts regler om de fel, som kunna af köpare åberopas, samt om den tid, inom hvilken sådant måste ske, därvid tillika stadgats, att fel, som före sagda tids utgång göres gällande,

presumeras vara uppkommet så tidigt, att det bör drabba säljaren. Då det emellertid ansågs olämpligt att för det dåvarande göra ämnet till föremål för gemensam skandinavisk lagstiftning, har den svenska kommittén ansett sig icke äga anledning att upptaga ämnet till vidare behandling; och har kommittén framhållit, att, om en speciallagstiftning på förevarande område skulle anses önskvärd, frågan därom ingalunda skulle undanskjutas genom antagande af kommitténs förslag.

Möjligen skulle en sådan särskild lagstiftning som den af kommitterade sålunda åsyftade i ett eller annat hänseende kunna vara till nytta för rådande af bot för vissa af de af motionärerna berörda missförhållanden. Svårigheterna att åstadkomma en för ändamålet effektiv, för olika fall och för olika landsdelar fullt lämplig sådan lagstiftning måste emellertid härvid äfven tagas i betraktande. Med hänsyn härtill och då det synes utskottet, som om det behof, hvilket hos oss eller i vissa delar af vårt land måhända kan förefinnas af en dylik lagstiftning, knappast torde kunna motivera en ingående undersökning för öfvervinnande af nämnda svårigheter, har utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka åtgärders vidtagande i sådant syfte.

Hvad angår den af motionärerna berörda frågan att genom särskilda, generellt gällande inskränkande föreskrifter vid handel med hästar förhindra djurplågeri, torde äfven häraf föranledas olägenheter, som icke skulle uppvägas af vikten af de intressen, hvars tillgodoseende motionärerna därmed torde åsyfta.

På grund af hvad utskottet sålunda anfört, får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 februari 1911.

På lagutskottets vägnar:

ERNST HÅKANSON.

Herr *Lindhagen* har anhållit få antecknad, att han icke deltagit i behandlingen af detta ärende inom utskottet.